

Voedsel en landbouw

Suggesties voor verkiezingsprogramma's voor gemeenteraadsverkiezingen in Noord Holland

Voorwoord van opstellers

Voedsel en landbouw: wat hebben gemeenten hier mee te maken en wat zouden D66 fracties hier mee kunnen gaan doen?

Naar ons idee veel en deze onderwerpen zijn een mooie kans om een nieuw D66 geluid te laten horen. Nieuw, omdat wij als D66 in vele gemeenten niet gewend zijn om ons op deze thema's te profileren. Belangrijk omdat de landbouw en voedselsector is begonnen aan een langdurige transitie naar een gezond, duurzaam en toekomstbestendig systeem. Waar de koers van deze sector voor een (groot) deel in Europa (GLB) en Den Haag (nationaal strategisch plan) wordt bepaald, zien we dat ook het provinciaal en gemeentelijke beleid invloed kunnen hebben op de gezondheids- en duurzaamheidsprestaties van de hele sector. Van grond tot mond, van boer tot consument. D66 drukt hier op landelijk en provinciaal niveau een duidelijk stempel op.

Wij hopen dat jullie uit onze suggesties veel inspiratie kunnen opdoen en wij staan open voor verdere steun bij vragen, klankborden of nadere toelichting op deze onderwerpen. Niet alleen bij het opstellen van jullie verkiezingsprogramma, maar ook daarna bij de uitvoering hiervan. Wij helpen graag mee om op dit beleidsterrein veel te bereiken.

Namens de D66 NH werkgroep Landbouw en Voedsel,

Sigrid Hettinga (shettinga@hotmail.com, 06-21533365)

Voorzitter provinciale werkgroep Landbouw D66

Arja Kapitein (kapiteina@noord-holland.nl, 06-26611666)

D66 Statenlid NH, onder andere woordvoerder landbouw

Interesse om ook eens deel te nemen aan onze werkgroep? Neem contact op met Sigrid!

Huidige deelnemers werkgroep:

Sigrid Hettinga, Hans Hoogschagen, Marieke Haaker, Arja Kapitein, Tom Kuhlman, Conny van Stralen, Harry van Zon.

Algemene tip voor inspiratie:

Kijk op www.boerenbusinessinbalans.nl, het provinciaal platform voor een duurzamer voedselsysteem.

1. Stimuleren gezond, duurzaam en lokaal eten. Walk your talk!

a. **Streven naar een gezonde voedselomgeving.**

De mogelijkheden voor de gemeente om te zorgen voor een gezonde voedselomgeving zijn nu nog beperkt (zie brief op <https://www.ede.nl/in-de-gemeente-edel/food-en-veluwe/inwoners-food>). Er zijn echter al wel de nodige initiatieven en op redelijk korte termijn zijn verruimingen van de mogelijkheden te verwachten.

Voor inspiratie: <https://citydealvoedsel.nl/city-deal-voedsel-op-de-stedelijke-agenda-rondt-met-succes-af/> of <https://transitiecoalitievoedsel.nl/wp-content/uploads/2020/12/Een-gezonde-en-duurzame-voedselomgeving-in-2030-Transitiecoalitie-Voedsel.pdf>

- a. Zodra het mogelijk is qua regel- en wetgeving, de omgevingsverordeningen aanpassen zodat de omgeving van scholen en sportverenigingen zo gezond mogelijk worden.

b. **Promotie streekproducten en eigen inkoopbeleid**

Gemeenten kunnen bevorderen dat scholen, organisaties en ondernemingen meer gebruik maken van gezonde, duurzame en streekproducten door promotie en eigen inkoopbeleid.

Van www.smaackmakers.nl de volgende tips voor eisen aan de catering:

- a. Minder dierlijke eiwitten, meer plantaardige eiwitten.
- b. Koop zoveel mogelijk lokaal duurzaam en via korte ketens (ook biologische bloem(boll)en en planten)
- c. Voedselaanbod is zoveel mogelijk seizoensgebonden
- d. Minder voedselverspilling door ander uiterlijk niet af te wijzen en reststromen te gebruiken
- e. Maak gebruik van keurmerken als EKO en Beterleven
- f. Minder bewerkte producten
- g. Voeg innovatieve producten als zeewier, algen, havermelk etc toe
- h. Verminder verpakkingen waar mogelijk
- i. Up- en recycle waar mogelijk

Agendeer duurzaam inkopen voor de eigen organisatie. Vraag de cateraar naar zijn beleid op bovenstaande punten en daarnaast inzicht te geven in de echte prijzen (true cost).

2. Stimuleren korte ketens

Korte ketens leiden direct tot een beter verdienmodel van agrariërs. Ze vergroten de verbinding van consumenten met agrariërs in de eigen omgeving en voorkomen transportbewegingen.

- a. Meer lokale afzetmogelijkheden mogelijk maken met ambulante handel en aan-huis-verkoop. Bijvoorbeeld stalletjes in de buurt van supermarkten
- b. Verbindingen leggen tussen lokale detailhandel & horeca en lokale producenten door gezamenlijke sessies te organiseren om elkaar te leren kennen en elkaars mogelijkheden te verkennen
- c. Centrale afhaal punten mogelijk maken en stimuleren (i.s.m. boeren en afhaalpunt eigenaar)
- d. Op website gemeente pagina maken met lokale boeren, hun producten en de eventuele mogelijkheden om de producten rechtstreeks te kunnen kopen
- e. Verken de mogelijkheden van stadslandbouw, Herenboeren, gemeenschapstuinen en coöperatieve winkels en markten (community supported agriculture CSA), bijvoorbeeld door ondersteuning bij aankoop/pacht van grond.
- f. Faciliteer of organiseer lokale, duurzame streekmarkten en festivals
- g. Voeg duurzame onderdelen toe aan bestaande markten en evenementen

- h. Ga in gesprek met lokale winkeliers en met supermarkten voor speciale schapruimte voor lokale producten

3. Stimuleer de dialoog en de verbinding tussen boer en burger

- a. Voedseleducatie – bijvoorbeeld door
  - j. Verbinding tussen scholen en boeren te organiseren
  - k. Educatieve projecten langs producenten in een toeristisch programma (wandeltochten en fietstochten, kijken bij de producent)
- b. Agrotourisme stimuleren en meenemen in recreatie en toerisme programma's
- c. Organiseer werksessies tussen boeren burgers om mogelijkheden te verkennen voor vragen van burgers (onder andere voor directe afname van producten slim organiseren of voor discussie over maatschappelijke vraagstukken). Overweeg om de boeren een kleine vergoeding hiervoor te geven

4. Stimuleer Kringlooplandbouw en natuurinclusief boeren

- a. Haal lokale succesverhalen op en geef ze uitgebreid aandacht in de perskanalen van de gemeente
- b. Samen met boeren kijken welke lokale belemmeringen weggenomen kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan het verwerken van lokale rest- en meststromen
- c. Pilots mogelijk maken als er lokaal initiatief is om samen te verduurzamen. Stimuleer samen leren. En creëer regelruimte in een pilot.
Ter inspiratie. Voorbeelden Midden Delfland – [Duurzaam boer blijven](#). www.wij.land
- d. Train/informeer BOA's over regels m.b.t. gebruik van pesticiden en geef ze de opdracht om bij overtreding de bevoegde instanties te informeren.

5. Verdienmodellen en vergunningen enerzijds verruimen en anderzijds aanscherpen

Cruciaal zijn gezonde verdienenmodellen voor landbouwbedrijven. Net als vergunningen wat wel en niet mag. Ruimere vergunningen maken nieuwe verdienenmodellen mogelijk. Krappere vergunningen maken sturing op gewenste resultaten mogelijk.

- a. Multifunctionele business modellen mogelijk maken in bestemmingsplannen (voor zover niet tegenstrijdig met andere doelen en regelgeving). Bijvoorbeeld verruimen mogelijkheden voor landbouw bedrijven: recreatie, educatie, zorg, retail/toerisme, horeca, energie.
- b. Niet de grootte van het bedrijf, maar hoe het gesteld is met duurzaamheid en dierenwelzijn telt. Hier stellen we dan ook hoge eisen aan. Bij uitbreiding van landbouwbedrijven beoordeelt de gemeente de aanvraag niet meer op basis van bouwblokgrenzen en aantal dieren, maar gebruikt criteria die gebaseerd zijn op kringlooplandbouw, diervriendelijke productie en landschappelijke inpassing.
- c. Ontwikkel beleid op stoppende agrariërs
Werk als gemeente aan een beleid wat te doen vrijkomende gronden en bedrijfsgebouwen. Onder andere in overleg met de provincie en waterschappen.
- d. Beloon de boer voor duurzaamheidprestaties en zoek partners (bijvoorbeeld de provincie, waterschap/ hoogheemraadschap voor inspanningen en / of resultaten: Zie ook [Duurzaam boer blijven](#), [Brabants Bodem](#)
- e. Streef naar inspirerende voorbeelden in de eigen gemeente zodat deze vermeld kunnen gaan worden op de provinciale website: www.boerenbusinessinbalans.nl

- f. Gemeentelijke pachtgronden van gemeentes duurzaam verpachten, waarbij men de voorwaarde stelt dat de pachter duurzaam met de grond omgaat door behalen van landschappelijke en biodiversiteitsdoelen op lange termijn.

6. Innovaties en grote uitdagingen in de landbouw

Grote huidige problemen als bijvoorbeeld stikstof, biodiversiteit, schoon water (fosfaten, gewasbeschermingsmiddelen), bodemdaling, verlies van bodemvruchtbaarheid, geuroverlast, fijnstofemissies, hebben enerzijds grote impact op landbouwbedrijven en anderzijds hebben de landbouwbedrijven soms een relatief groot aandeel in de bron van de oorzaken van deze problemen.

Gelukkig zijn er innovaties die leiden tot kansen. Bijvoorbeeld:

- a. Onderzoek de mogelijkheden naar voedselbossen in de gemeente
- b. Onderzoek de mogelijkheden van agroforestry (meer bomen en struiken op landbouwbedrijven, voor zover dit niet in conflict komt met weidevogels en andere regelgeving). Meer info op: https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2020/December_2020/Noord_Holland_stelt_bossenstrategie_vast
- c. In samenwerking met agrariërs terugbrengen van zoveel mogelijk basisvervuiling en uitspoeling van de bodem. Bijvoorbeeld door teeltvrije zones (in bollengebied), biologische teelt en actieve medewerking aan projecten om de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen te verminderen door precisielandbouw, inzet drones, etc.
Maak gebruik van 'gratis' bodemcoaches van de provincie en zoek de samenwerking op met provincie en waterschappen.